

KOKOUSHUUSTIO

Kalajoen vesienhoitoryhmään kutsutut edustajat
Tiedoksi varajäsenille

KALAJOEN VESIENHOITORYHMÄN KOKOUS

Paikka: Kalajoen meriluontokeskus, Jukupolku 5 (Hiekkasärkät)
Aika: 13.3.2020 klo 9-11.45
Läsnä: Tuomas Häggman (Alavieskan kunta), Sami Puputti (Reisjärven kunta), Ari Mikkonen (Reisjärven kunta), Jukka Tuohino (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), Irmeli Ruokanen (Suomen metsäkeskus), Jatta Heikkinen (Kalajoen kaupunki), Katja Polojärvi (Ylivieskan kaupunki), Laura Liuska (Ylivieskan kaupunki), Terhi Rahkonen (Ylivieskan kaupunki, sihteeri) ja Tapio Koistinaho (Ylivieskan kaupunki, pj.)

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:15. Pidettiin lyhyt esittelykierros.
2. Jukka Tuohino Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta (myöhemmin POP ELY) kertoi lyhyesti koko maata koskevasta patojen vaellusesteellisyysselvityksestä, joka päästiin aloittamaan viime kesänä Kalajoesta. Tarve selvityksen teosta on tullut Vesistötyöt-tietojärjestelmän, VESTY, tietojen päivittämisestä. VESTY:yn on kerätty tietoja vesistöön tehdyistä rakenteista kuten kalateistä ja erilaisista vesistökuunnostustoimenpiteistä. Järjestelmä kuitenkin sisältää myös todella vanhaa tietoa kuten vanhoja myllyjen ja sahojen tietoja, jotka eivät ole enää käytössä eikä välttämättä edes olemassa. ELY-keskusten tehtävä on VESTY:n paikka- ja täydennystietotyöt. Järjestelmässä olevien tietojen oikeellisuus tarkistetaan ja tiedot päivitetään. Vanhojen kohteiden kunnon tarkistaminen on ollut käytännössä kenttätöitä. Samalla niiden vaellusesteellisyys on voitu selvittää. Selvityksestä on rajattu pois valtion kohteet, koska niiden osalta tarvittava tieto on jo olemassa. VESTY on pääasiassa viranomaiskäyttöön tarkoitettu tietojärjestelmä, mutta siitä on saatavilla myös suppeampi versio julkiseen käyttöön HERTTA-järjestelmän kautta.

POP ELYn alueella on yhteensä noin 600 tarkistettavaa kohdetta. Kalajoki ja sen sivuhaarat käytiin läpi ja selvitystyötä aloitettiin Pyhäjoen osalta viime kesänä. Kalajoella tarkistettiin 166 kohdetta. Koostetta tai raporttia alueen kohteesta ei ole vielä saatavilla.

3. Varsinais-Suomen ELY-keskukselta on tullut kaikille tahoille avoin lausuntopyyntö Lausuntopalvelun (www.lausuntopalvelu.fi) kautta Suomen merenhoitosuunnitelman toisen osan tarkistamisesta. Kokouksessa kävimme yhteisesti läpi Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman vuosille 2020-2026 ja sen käsikirjan alaohjelmia, jotka koskettavat Kalajokea ja sen rannikkoaluetta.

Paikalla oleva ryhmä oli tyytyväinen vaellussiian seurantaohjelmaan ja sen seuranta todettiin riittäväksi. Meritaimenen osalta Kalajoki ei kuulu seurantaan mukaan, ja meritaimenhavainnot todettiin satunnaisiksi. Jos kuitenkin meritaimen alkaa viihtymään Kalajoessa, niin seurannan tarpeellisuutta voidaan arvioida uudestaan tulevissa seurantaohjelmissa. Vääräjoen ja Siipojoen kunnostus voi tulevaisuudessa muuttaa tilannetta. Tähän lausuttavana olevaan seurantaohjelmaan meritaimenen seuranta ei ole tarpeen lisätä Kalajokeen.

Jonkin verran keskustelua herätti uusi Luonnonsuojelun seurantaohjelma. Koska kyseessä on tiedonkeruuohjelma, niin ryhmä pohti, olisiko hyvä ottaa vastuuviranomaiseksi mukaan Suomen Riistakeskus, koska ohjelma sisältää mm. minkin ja supikoiran vähenemisen seuranta. Alueellisilta

ja paikallisilta riistanhoitoyhdistyksiltä löytyy varmasti tiedonkeruussa hyödynnettävää tietoa. Vieraslajien pyyntiä olisi hyvä edelleen tehostaa linnuston kannalta. Jos myöhemmin ohjelmaan lisätään seurattavia kohteita, niin Rahjan saaristo (Natura 2000 -alue) olisi hyvä olla mukana, koska se on tärkeä paikka linnuille.

Koska Kalajoen hiekkasärkät on suosittu virkistyskohde kesäisin, niin ryhmä oli tyytyväinen siihen, että hiekkasärkät on otettu mukaan useaan alaohjelmaan kuten patogeenisten mikrobin seurantaan rannikkovedestä. Kalajoen osalta ravinteiden, orgaanisen aineen ja kiintoainekuormituksen seuranta on veloitettarkkailun osalta riittävää nykyisellään. Kalajoen ja sen rannikon osalta pohdittiin myös seurannan tarvetta eri haitta-aineiden osalta, mutta ryhmä ei nähnyt tarpeelliseksi seurannan lisäämistä alueella. Tiettävästi alueella ei ole sellaisia toimijoita, joiden toiminta aiheuttaisi erityisen suurta riskiä rantavesille tai Perämerelle. Uusi keskusjätevedenpuhdistamo nähdään ainoaksi riskitekijäksi, mutta sen osalta uskotaan valvonnan olevan kunnossa.

Roskaantumisen seuranta makroroskien osalta aiheutti jonkin verran keskustelua ja sen vähäisyys Suomen laajuisesti seurantaohjelmassa aiheutti ihmetystä. Ilmeisesti PSS ry tekee työtä vapaaehtoisvoimin ja tältä alueelta Kalajoen lukio on siinä mukana. Vastuuviranomaiseksi on merkitty SYKE. Seurantoja toteutetaan kolmesti vuoden aikana. Vesienhoitoryhmä olisi kiinnostunut kuulemaan joko lukio on ollut tässä työssä mukana ja kuinka se on lähtenyt käyntiin. Kyse on kuitenkin aika näkyvästä asiasta.

Kokouksessa käydyin keskustelun pohjalta kirjoitetaan lausunto, joka toimitetaan Lausuntopalveluun 20.3. mennessä. Vesienhoitoryhmän sihteeri luonnostelee lausunnon ja toimittaa sen ryhmän jäsenille tarkistettavaksi ja kommentoitavaksi. Lausunto on tulee vapaasti saataville Meidän Kalajoki sivuille: <http://www.meidankalajoki.fi/index.php/vesienhoitoryhman-lausunnot>. Merenhoito oli aiheena jokseenkin haastava, koska ryhmän osaaminen on enemmän sisävesipainotteista, mutta tunnistaa joen valuma-alueen vaikutukset rannikkoalueeseen, Perämereen ja sitä kautta myös Itämereen.

4. Sovittiin, että Kalajoen vesienhoitoryhmän yhteistyö- ja rahoitussopimus päivitetään seuraavaksi kolmeksi vuodeksi 2020-2022. Sopimuksessa muutetaan kohdat, joissa viitataan vesienhoitoryhmän vuosittain päivitettävään toimintasuunnitelmaan. Jatkossa toimintasuunnitelma päivitetään sopimuksen kanssa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Paikalla olijojen lisäksi Tiina Alakoski (Sievin ja Nivalan vastaava ympäristösihteeri) oli ilmoittanut ennen kokousta (sähköpostiviesti sihteerille 2.3.2020) ja puoltanut toimintasuunnitelman muuttamista kolmivuotiseksi.

Kuntien väliseen yhteistyö- ja rahoitussopimukseen päivitetään kuntien välinen kustannusjakauma, niin että kustannusten jako vastaa vuoden 2020 asukasmääriä kunnissa. Sihteeri esitti alustavat laskelmat kustannusten jakautumisesta (Liite 1). Laskelmat tarkistetaan ja katsotaan pyöritykset sopiviksi. Vestia Oy:n edustaja ei päässyt paikalle kokoukseen, mutta sähköpostitse on sovittu, että Vestia Oy jatkaa vesienhoitoryhmän tukemista kuten tähänkin asti.

5. Yhteisessä veneessä -hanke päättyy 31.3.2020. Tämän kuun aikana tehdään vielä kolme kosteikkosuunnitelmaa: Ylivieskassa Yrttinevalle (lähelle Alavieskan rajaa) ja Ojaniitulle (Murto) sekä Reisjärven kunnan omistamalle vanhalle turvetuotantoalueelle. Loppuraportin kirjoittaminen on aloitettu. Hankkeen päättymisestä ja sen tuloksista tehdään vielä lehdistötiedote.

Vesienhoitoryhmän toiminnan tukemista ja sen laajenemista on tarkoitus jatkaa uudessa hankkeessa, Vakaasti peräsimestä, jonka hakemus on sisällä ELYssä. Hankkeeseen kuuluu vesienhoitoryhmän toiminnan vakiinnuttamisen laajentamisen lisäksi mm. kuntakohtaisten

vesienhoito-ohjelmien laatiminen sekä kosteikko- ja vesienhoitosuunnitelmien tekoa. Odotamme päätöstä ELYltä tämän kevään aikana.

6. Reisjärvellä on ollut käynnissä Vuohjärven kunnostushanke. Sen toimenpiteistä kertoi projektipäällikkö Ari Mikkonen Reisjärven kunnalta (Liite 2). Kunnostustoimenpiteet Kellolahdella on saatu tämän talven osalta päätökseen. Niistä on ollut edellisenä päivänä myös lehtijuttu. Leuto talvi ja heikko jäätilanne (luonnollista jäätä vain 20 cm) oli aiheuttanut haasteita työmaalla. Maamassojen siirtomäärä oli ylittynyt selvästi yli suunnitellun ja sille oli haettu uusi lupa. Maanomistajat olivat innokkaasti ottaneet ravinteikasta lietettä vastaan pelloilleen. Hankkeen budjetti alittuu, minkä takia hankkeelle haetaan vuosi jatkoaikaa ja tehdään lisäsuunnitelmia. Ari myös esitteli Vuohjärven valuma-alueen jokia. Myös Vuoh- ja Reisjärven valuma-alueilla riittää paljon vesienhoitotöitä.
7. Kävimme nopeasti hankelistan läpi. Sinne merkattiin lähinnä päätyneitä hankkeita (Liite 3). Kuntakohtaisia kohteita ei käyty tarkemmin läpi. Niitä kuitenkin käytetään hyödyksi tulevassa hankkeessa, kun tehdään kuntakohtaisia vesienhoitosuunnitelmia.
8. MMM:n perustaman SOTKA-hankkeen rahoitusta lintukosteikkojen perustamiseen ja kunnostamiseen on nyt saatavilla Suomen Riistakeskuksen kautta: <https://kosteikko.fi/>. Irmeli Ruokanen muistutti kaikkia KEMERA-tuesta, jota voi hakea metsätalouden kosteikkokohteille. Vesiensuojelusuunnitelmissa kannattaa suosia laaja-alaista suunnittelua, jolla saadaan hyödyt suurilta valuma-alueilta.
9. Seuraava kokous on todennäköisesti ylimääräinen kokous, joka pidetään keväällä Alavieskassa. Sihteeri on yhteydessä työryhmään ja ehdottaa seuraavaa kokouspäivää keväänmittaan.
10. Kokous päättyi klo 11.45.

Kokousten muistiot ja muut materiaalit nähtävillä osoitteessa:

<http://www.meidankalajoki.fi/vesienhoitoryhma>

Ylivieskassa 6.4.2020

Terhi Rahkonen
puh. 044 182 8781,
terhi.rahkonen@ylivieska.fi